

Problém divadelnosti bulvárních komedií

Na semináři jsme se zabývali divadelní komedií v její nejklassičtější podobě, komedií bulvární, jejíž autory neženou k tvorbě umělecké ambice a ve které neobjevíme přesah k sociální, politické, historické, literární nebo jiné tematice. Pokud se tito autoři domnívají, že to tak je, je to dojem mylný - kdyby tomu tak bylo, text by nenaplnil hlavní požadavek svého žánru, univerzálnost. Správná bulvární komedie se může odehrávat na jakémkoli místě a v jakékoli době. Zajímavé je, že tohle je současně vlastností většiny dobrých příběhů v historii divadla i literatury, ovšem u tohoto typu komedie je to požadavek zcela absolutní a možná nejdůležitější. Drábkova *Noc oživlých mrtvol* nebo Kolečkovy *Pornohvězdy* jsou komediemi, ale nikdy nebudou bulvárem, protože se více nebo méně snaží o přesah k současnosti, k fenoménům doby, ve které byly napsány. (I když otázka, jestli zrovna *Pornohvězdy* jsou nebo nejsou bulvárem, by asi byla na delší debatu.) Správná bulvární komedie naopak neříká o světě, ve kterém žijeme, vůbec nic. Poskytuje z něj únik, nabízí oddech od náročného života, ale nikdy nebude nic víc, protože o tomto našem světě mluvit odmítá.

Při studiu těchto textů jsme si společně ověřili především to, že bulvární komedie může být dobře nebo špatně napsaná. Může být napsaná autorem, který se vyzná v žánru a jeho pravidla umí důmyslně používat nebo autorem, který si z těchto pravidel vzal zejména to, že se v dobré komedii musí alespoň jedna mladá postava svlékat a musí zde vystupovat aspoň jeden homosexuál, a dál už to potom nějak dopadne.

Shodli jsme se také, že tyto texty vyžadují řemeslně přesnou režii, pracující s rytmem, fázováním, tempem promluv. To je zcela nepochybná pravda, problém je v tom, že vyžadují pouze tuto řemeslnou zdatnost. Jakákoli dramaturgicko-režijní práce, hra s textem, dotváření příběhu, interpretace, která by poukázala na to, jak děj vypovídá o světě - to všechno je v tomto žánru zbytečný luxus. Režie má udělat svoji řemeslnou práci s důrazem na tempo, rytmus, gradaci scén, maximálně je jí dovoleno pomoci hercům s výstavbou komických monologů, a dál by do toho autorovi neměla kecat. Už samotné texty totiž nepočítají s tím, že by při jejich inscenování bylo jakkoli invenčně pracováno s divadelním médiem, odmítají jakýkoli tvůrčí přínos výtvarné složky, tento přínos by byl buď vyloženě zbytečný, proto se odehrávají v jednom, maximálně ve dvou stereotypních prostředích, nebo dokonce kontraproduktivní, protože by diváka vyrušoval při sledování toho, o co přece jde v první řadě - o prožitek z komického herectví a poslech perlivě vtipných dialogů, které postupně gradují směrem k finálním dvaceti minutám nepřetržitého bouřlivého veselí (což je v rámci výstavby příběhu samozřejmě správně, těch samých závěrečných dvacet minut trvá v bondovkách závěrečná honička padoucha s Bondem).

Další, co v textech tohoto typu chybí a zároveň to podporuje jejich lehkost a univerzálnost, je odmítání jakékoli hlubší psychologie postav. Přestože můžou být postaveny do situací, kde by nás zajímaly jejich pocity, nikdy se o nich nic nedozvíme, protože není podstatné, to, co si člověk myslí, když se schovává ve skříni, ale to, co vtipného se stane, až ho tam někdo najde. Záměrně tenhle problém zlehčuji, nějaká psychologii postavy mají, jinak by vůbec nevypadaly jako skuteční lidé, ale je to psychologie jakoby umělá, psychologie specifického typu postav, která nemá být nápodobou psychologie skutečných lidí, ale je jen nástrojem k tomu, jak vyvolat co nejvíce komicky absurdních situací. Tato komika potom způsobí, že je divák ochoten zapomenout na to, že daná situace se takhle seběhla proto, že postavy jednaly naprosto iracionálně, a to i na poměry dramatické postavy, jejíž jednání samozřejmě vždycky slouží výstavbě situace. Situace muže postaveného mezi dvě ženy se v reálném životě nebo v divadelní hře jiného žánru skutečně málokdy vyřeší zmateným pobíháním po pokoji, schováváním věcí nebo lidí do skříně a pod postele, přemlouváním zcela cizích žen, aby předstíraly vaši manželku, bizarnímu kostýmy, lezením z okna nebo zpěvem. Bulvární komedie se toho nebojí. Absurdita jak chování postav, tak zápletek je zábavná, ale jen málokdy je také dokonale vystavěná a podložená racionálním vysvětlením absurdních situací, která dělají absurditu neprůstřednou. Absurdní zápletky se buď nikdo nediví nebo na dotaz jiné postavy, proč hrdina jedná právě takhle, hrdina odpovídá slovy: „to se tak nějak stalo“ nikoli „proto a proto.“

Nevím, jestli je to pro komedii dobře nebo špatně, ale myslím si, že ze strany odborné veřejnosti a části publika jsou bulvární komedie vnímány jako nízký žánr také proto, že jsou sice řemeslně dobře vystavěny, ale nenesou v sobě žádnou opravdovou divadelnost a chybí jim principy, kterými divadelní text komunikuje s divadelním médiem, čímž se liší například od zmíněných *Oživlých mrtvol*. Protože to pro ně není podstatné, hlavně že je sranda.